

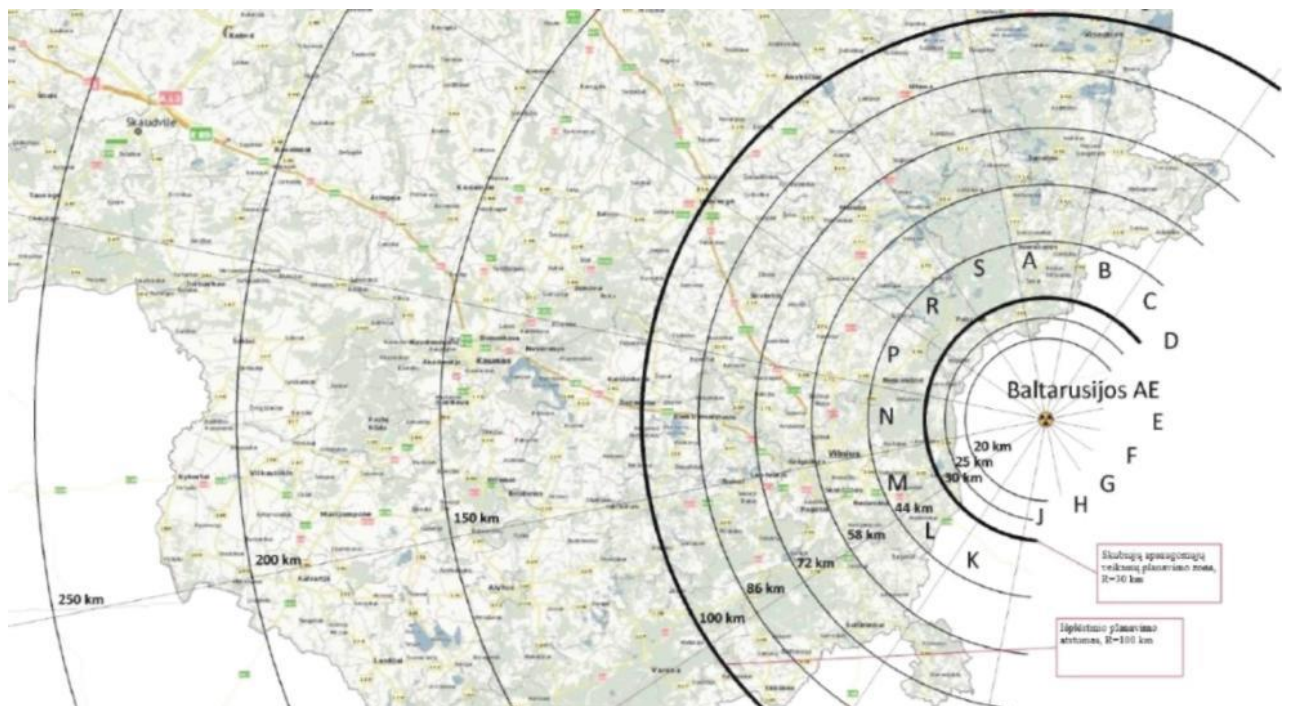
16 PRIEDAS

STABILIOJO JODO PREPARATŲ SAUGOJIMAS IR LAIKYMAS ĮSTAIGOJE BEI DALIJIMO ORGANIZAVIMAS GALIMOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU

Priedas rengiamas vadovaujantis 2012 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 99 „Dėl valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės ar radiologinės avarijos atveju patvirtinimo“ (suvestinė redakcija 2021 m. sausio 1 d.), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 19 d. įsakyme Nr. 1-134 „Dėl Kriterijų ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, patvirtinimo“ patvirtintais kriterijais, privalo rengti ekstremaliųjų situacijų valdymo planus.

Stabiliojo jodo preparatai (Kalio jodido tabletės) vartojami, siekiant apsaugoti skyd liaukę nuo radioaktyviojo jodo, kuris išsiskirtų į aplinką įvykus branduolinei avarijai. Skyd liaukės prisodrinimas stabilioju jodu, kai aplinkoje pasklinda radioaktyvusis jodas, yra paremtas skyd liaukės fiziologija. Laiku pavartojus Kalio jodido tabletes, skyd liaukė užpildoma stabilioju jodu ir apsaugoma nuo radioaktyviojo jodo kaupimosi bei žalojančio jo poveikio. Įprastai skyd liaukės veiklai reikalingas stabilusis jodas, kuris reikalingas žmogui svarbių, nepakeičiamų hormonų gamybai. Avarijos metu pasklidęs radioaktyvusis jodas išskirtinai kaupiasi skyd liaukėje, ją apšvitina ir žaloja. Praėjus kuriam laikui po skyd liaukės apšvitos radioaktyviuoju jodu, gali atsirasti šios liaukos vėžinių susirgimų. Todėl branduolinės avarijos atveju suvartotas Kalio jodidas gyventojams sumažintų skyd liaukės vėžio išsivystymo riziką. Pažymėtina, kad Kalio jodido tabletės skyd liaukės apsaugai vartojamos tik tada, kai aplinkoje pasklinda radioaktyviojo jodo ir tik tada, kai jas vartoti nurodo Sveikatos apsaugos ministerija (sprendimus dėl skyd liaukės blokavimo jodu gyventojams taikymo priima savivaldybės administracijos direktorius ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, gavę Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas). **Skyd liaukės apsaugai branduolinės ar radiologinės avarijos atveju netinka vartoti vaistines parduodamų spiritinių ar vandeninių jodo tirpalų, purškalo su jodu, maisto papildų su jodu, nes jie neapsaugo skyd liaukės nuo radioaktyviojo jodo žalingo poveikio.**

Sveikatos apsaugos ministerija Kalio jodido (KI) tabletes paskirstė 16-oje savivaldybių, esančių 100 kilometrų atstumu nuo Astravo atominės elektrinės.

ATSAKINGO ASMENS UŽ KALIO JODIDO (KI) PREPARATO LAIKYMĄ, SAUGOJIMĄ IR DALINIMĄ ATSAKOMYBĖS

Branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos: ūkio subjektų ir kitų įstaigų (švietimo, ikimokyklinio ugdymo, asmens sveikatos priežiūros, globos įstaigų ir kitų) darbuotojams, personalui, vaikams, mokiniams, pacientams, globotiniams ir kitiems išduoda ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovų paskirti asmenys. Turi būti patvirtintas už stabiliojo jodo preparatų saugojimą, atnaujinimą, šių preparatų išdavimą darbuotojams, personalui, vaikams, mokiniams, pacientams, globotiniams ir kitiems ir jų instruktavimą, kaip vartoti stabiliojo jodo preparatus, atsakingų asmenų sąrašas. Ūkio subjekto ir kitos įstaigos vadovas reikiamą stabiliojo jodo preparatų kiekį įsigyja iš anksto ir saugo tam tinkamoje patalpoje.

Atsakingų asmenų sąrašas ir atsakomybės:

Eil. Nr.	Vardas ir Pavardė	Pareigos	Atsakomybė
1	Ligita Visockienė	Direktorė	Atsakinga už Kalio jodido preparato reikiamo kiekio nustatymą ir galiojimo termino priežiūrą
2	Jurgita Kilpytė	Direktorės pavaduotoja ūkio reikalams	Atsakinga už Kalio jodido preparato saugų laikymą, tinkamų saugojimo sąlygų užtikrinimą ir dalinimą poreikio metu
3	Kristina Beinorienė	Direktorės pavaduotoja ugdymui	Atsakinga už asmenų instruktavimą apie Kalio jodido preparato vartojimą ir suvartojusių žmonių registravimą registro lentelėje

KALIO JODIDO (KI) LAIKYMAS IR SAUGOJIMAS

Kalio jodidas (KI) laikomas ir saugomas sausoje, uždaroje vietoje. Įstaigoje numatoma laikymo vieta nurodoma lentelėje:

Eil. Nr.	Patalpos pavadinimas, saugojimo vieta	Turimas preparatų kiekis
1.	Medicinos kabinetas	Sukomplektuota pagal mokinių skaičių

PARUOŠIAMIEJI VEIKSMAI

Pranešimas apie Kalio jodido vartojimo poreikį gaunamas iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (jam padeda Aplinkos ministerija (Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija). Gyventojų perspėjimas vyksta periodiškai 45 sekundėms įjungiant sirenas (taip perduodamas įspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas „Dėmesio visiems“) ir 15 sekundžių balsu skelbiant civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“ (frazė „Radiacinis pavojus“ balsu pakartojama 3 kartus). Įspėjamasis garsinis ir balsu skelbiamas

civilinės saugos signalai kartojami 3 kartus. Bendra perspėjimo trukmė neturi viršyti 3 minučių. Po įspėjamojo garsinio ir balsu skelbiamo civilinės saugos signalų per Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ir televizijos programas, kitų nacionalinių, regioninių ir vietinių transliuotojų programas, taip pat per visas kitas visuomenės informavimo ar visuomenės naudojamas ryšių priemonės pateikiama trumpa informacija apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte, galimus jos padarinius ir pirminės rekomendacijos gyventojams. Informacijos ir rekomendacijų pateikimo trukmė neturi viršyti 1 minutės 30 sekundžių.

Įstaiga, gavusi pranešimą apie Kalio jodido vartojimo poreikį, informuoja atsakingus asmenis nurodytus **atsakingų asmenų sąrašo ir atsakomybių lentelėje**. Atsakingi asmenys imasi veiksmų:

1. Surenka turimą Kalio jodido tablečių kiekį.
2. Patikrina, ar tablečių įpakavimai nėra pažeisti, tabletės nėra sudrėkusios, sulūžusios ar netinkamos vartoti.
3. Organizuoja asmenų instruktavimą dėl tablečių vartojimo.
4. Pildo suvartotų tablečių registro sąrašą.
5. Apie įgyvendinimo procesą informuoja įstaigos direktorių.

KALIO JODIDO (KI) VARTOJIMO INSTRUKCIJA

1. Vartojamas tik gavus nurodymą.
2. Kiekvienam asmeniui parenkamas reikiamas kiekis preparato (KI); rekomenduojama vartoti po valgio.
3. Tabletes patartina užgerti vandeniu ar kitu skysčiu.
4. Tabletes galima tirpinti vandenyje ar kituose skystuose produktuose (**ištirpintos tabletės vartojamos nedelsiant, nes prasideda veikliosios medžiagos skilimas**).
5. Negalima vartoti, jei tarša (Jodas 131) į organizmą yra įkvėpta ar patekė su maistu (esama užterštoje teritorijoje) praėjus 8 valandoms.

Jei preparato išgeriama praėjus 4-6 valandoms po radioaktyviojo jodo ekspozicijos, apsauga sudaro apie 50 %. Praėjus 12 valandų po ekspozicijos preparato vartojimas nebenaudingas, nes per tą laiką skyd liaukė sukaupė radioaktyvųjį jodą.

KALIO JODIDO (KI) VARTOTINI KIEKIAI

Branduolinės ar radiologinės avarijos metu aplinkoje pasklidus radioaktyviojo jodo ir tik Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavus, reikia suvartoti žmonių amžiaus grupei nustatytą KI tablečių kiekį.

Amžius	Vienakrtinė dozė, mg	Tabletės dalis
Iki 1 mėn. (naujagimis)	16	Ketvirtadalis tabletės
Nuo 1 mėn. iki 3 metų (kūdikis)	32	Pusė tabletės
Nuo 3 metų iki 12 metų (vaikas)	65	Viena tabletė
Daugiau kaip 12 metų (vaikai ir suaugusieji)	130	Dvi tabletės

Įvertinus avarinę situaciją (radioaktyviojo jodo išmetimo trukmę ir kt.), suaugusiems žmonėms gali būti rekomenduojama suvartoti antrą paros dozę. Išimtis taikoma naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus, nėščioms ir krūtimi maitinančioms moterims bei vyresniems nei 60 metų amžiaus žmonėms, kuriems rekomenduojama tik viena Kalio jodido paros dozė.

GALIMI ŠALUTINIAI POVEIKIAI

Retais atvejais gali pasitaikyti šalutinis Kalio jodido preparato poveikis: padidėjusi jautrumo reakcija, pasireiškianti seilių liaukų patinimu, galvos skausmu, bronchų spazmu arba virškinimo sutrikimais. Tęstinis vartojimas gali sukelti depresiją, nervingumą, lytinio pajėgumo sutrikimą ir nemigą, laikinus odos išbėrimus. Perdozavus gali atsirasti jodizmo simptomų: galvos skausmas, seilių liaukų skausmingumas ir patinimas, karščiavimas, laringitas, ryklės patinimas arba uždegimas, virškinimo sutrikimas ir viduriavimas. Taip pat gali atsirasti plaučių edema.

SUVARTOTŲ KALIO JODIDO (KI) TABLEČIŲ REGISTRO SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Išdavimo (suvartojimo) laikas	Kiekis, mg	Tablečių, ar tablečių Dalių kiekis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
32.				
33.				
34.				
35.				
36.				
37.				
38.				
39.				
40.				

SUTIKIMAS
DĖL STABILIOJO JODO IŠDAVIMO IR SUVARTOJIMO BRANDUOLINĖS AR
RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU

(data)
Vilnius

Mokinys _____ (vardas, pavardė, gimimo data) _____ (klasė)

SUTINKU/ NESUTINKU (pabraukti),

kad branduolinės ar radiologinės avarijos atveju mano vaikui būtų išduotas ir jo suvartotas pagal amžių reikalingas stabiliojo jodo preparato kiekis (rekomendavus Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir (ar) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, atsižvelgiant į preparatų vartojimo (pagal amžių) rekomendacijas) bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 gegužės 20 d. įsakymu V-1237 „Dėl Stabiliojo jodo preparatų paskirstymo savivaldybėms ir gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir/ ar Valstybiniu gyventojų apsaugos planu branduolinės ar radiologinės avarijos atveju, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 99 bei aktualiais šių teisės aktų pakeitimais ir papildymais, kurie galiotų atitinkamu metu.

Mokinio tėvai (kiti įstatyminiai atstovai) _____ (vardas, pavardė) _____ (parašas)

**MOKINIŲ, KURIEMS KALIO JODIDO (KI) PREPARATAS TURI BŪTI IŠDUODAMAS
ATVYKUS PASIIMTI TĖVAMS/ GLOBĖJAMS SĄRAŠAS**

Sąrašė įtraukiami mokiniai, kurių tėvai/ globėjai nedavė susitikimo dėl Kalio jodido (KI) tablečių suteikimo įstaigos patalpose.

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Klasė	Preparato išdavimo laikas (jei Kalio jodidas buvo išduotas tėvams/ globėjams)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			